

Harmonikarski orkester Železniki

deluje že od leta 1984

Anica Jelenc

Slovenj Gradec okrog leta 1997. Od leve proti desni: Franc Šturm, Jernej Benedičič, Janez Medižev, Zdravko Debeljak, Franc Zupanc, Ivan Tabernik, Franc Rihtaršič in Veronika Kamenšek. Foto: arhiv Anči Bogataj

Idejo, da bi zapisali kaj več o začetkih delovanja Harmonikarskega orkestra Železniki, mi je dal prav eden od tedanjih članov tega orkestra. Bila mi je všeč. Ko pa sem bolje razmislila, kako in kje sploh začeti, mi je bilo jasno, da sem se lotila zelo velikega zalogaja. Res je, da o naših harmonikarjih ni bilo še nič zapisanega. Zato mi je bilo tole pravi izziv, da sem poskušala pridobiti čim več podatkov, mnenj in izkušenj od posameznih vodij in članov orkestra.

Slovenci smo narod, ki ljubi narodnozabavno glasbo, zato je prav, da jo ohranjamo pred pozabo. Kot vse kaže, se nam ni treba bati za to vrst glasbe, kajti dandanes je zanimanje za igranje harmonike v velikem porastu. Prav nič se ne da primerjati današnjega vnetega zanimanja za harmoniko in časov, ko so se naši harmonikarji prostovoljno zbrali in pričeli z delom.

Harmonikarski orkester Železniki deluje že od leta 1984. Prvotno ime se je glasilo Harmonikarski ansambel NIKO Železniki. Takrat se je zbralo kakih petnajst godcev, ki so igrali na diatonično harmoniko. Ko je bila ekipa godcev pripravljena za delo, so z vajami enkrat tedensko pričeli v Kulturnem domu Železniki. Krajevna skupnost jim je dodelila brezplačen najem prostora za redne vaje. Skupaj so vadili melodije, ki so jih potem igrali na raznih nastopih. Prvo umetniško vodenje tega orkestra je prevzela Veronika Kamenšek, tedanja učiteljica glasbenega pouka v osnovni šoli v Železnikih, in jih zelo uspešno vodila vse do leta 1998, ko se je žal mnogo zgodil poslovila. Za njo je začasno vodenje prevzel Ivan Tabernik. Kasneje je vaje vodenja prevzela Anči Bogataj, razredna učiteljica v osnovni šoli v Železnikih, in sicer do leta 2002. Imela je opravljeno nižjo glasbeno šolo, v harmonikarskem orkestru pa so potrebovali nekoga z znanjem glasbe za dobro in uspešno vodenje. Na vprašanje, kakšni so bili sploh začetki delovanja tega orkestra, mi je pripovedovala in tako obujala spomine na proslavo za prvomajске praznike, pred 27. aprilom, ki je potekala pred blagovnico na Češnjici. Anči je na proslavo pripeljala šolski otroški pevski zbor. Točne letnice te proslave se žal

ne spominja, po vsej verjetnosti pa je bilo to leta 1983. Kot soorganizatorji proslave so bili prisotni tudi člani šolske dejavnosti za kulturni program, člani Delavsko prosvetnega društva Svoboda Železniki in predstavniki vseh podjetij iz Železnikov. Po končani proslavi so se med pogovorom z vodjem splošnega sektorja iz podjetja NIKO Železniki Nikom Sedejem, Anči Bogataj in Veroniko Kamenšek domenili, da bi skušali sestaviti skupino glasbenikov, po možnosti harmonikarjev, ki bi delovali za razne potrebe ob občinskih in drugih praznikih. Glavni pokrovitelj – sponzor tej skupini naj bi bila tovarna Niko. Druge tovarne v dolini so takrat že bile sponzor, Alples je bil pokrovitelj pihalni godbi in rokometnemu društvu, nekdanja Iskra – današnji Domel pa je bil pokrovitelj pevskega zboru, smučarskemu in sankarskemu klubu. Tako so po tovarnah razporedili vse aktivne kulturne in športne dejavnosti. Na vprašanje, če se še posebej spominja kakšnega lepega dogodka, ki ga je preživela z orkestrom, mi pove, da je bilo z njimi vedno lepo sodelovati in ji je bila vsaka vaja in vsak nastop lepo doživetje. Tudi zato, ker je čutila, da prav vsi člani orkestra igrajo s srcem. Izpostavila je še Franca Rihtaršiča iz Lajš, ki je verjetno najbolj užival v igranju domačih skladb. Vsaka skladba ima svoj poseben čar. Franc se je v to znal dobro vživeti in jo tako tudi odigral. Bil je pravi ljudski godec, saj je skoraj vedno igral miže. Enako je veljalo tudi za Pavleta Gartnerja starejšega, ki se je ponašal z enakim stilom igranja.

O začetkih obstoja harmonikarskega ansambla sem povprašala še Ivana Tabernika. Prav on je eden tistih članov, ki ima najdaljši staž kot član harmonikarjev. Po njegovem mnenju je bila ideja za sestavo harmonikarjev v skupino podana na seji Delavsko prosvetnega društva Svoboda, ki je potekala v kulturnem domu. Na tej seji so bili prisotni Stane Koblar iz Smoleve, Lojze Nastran s Studena in Niko Sedej kot član odbora Delavsko prosvetnega društva Svoboda. Takrat naj bi se dogovorili za sestavo harmonikarske skupine, ki bi v Železnikih delovala na proslavah in drugih dogodkih (pobu-

da je bila dana na proslavi, ki sem jo že omenila). Določili so Zdravko Debeljaka, ki je bil tudi sam vnet ljudski godec, da poišče nekaj harmonikarjev iz bližnje in daljne okolice Železnikov. Zdravko je tako tudi storil. Našel je 15 članov. Nato so si morali poiskati le še umetniškega vodjo. Z veseljem je to prevzela Veronika Kamenšek. Vse to se je dogajalo v letu 1984. Fantje so potem takoj resno pričeli z vajami. Stane Koblar in Lojze Nastran sta se kasneje še veliko zanimala za potek dela v ansamblu in jih vztrajno tudi vzpodbujala. Več o začetkih in sestavi orkestra bi nedvomno vedeli povedati zgoraj omenjeni Zdravko Debeljak, Stane Koblar, Lojze Nastran in Niko Sedej. Žal so vsi že pokojni. Je že tako, da se navadno začneš zanimati za stvari in iskati določene podatke, ko je za to že prepozno in nimaš nikogar več, da bi ga lahko kaj vprašal.

Prvi člani harmonikarskega ansambla so bili:

- Kamenšek Veronika, Železniki
- Debeljak Zdravko, Železniki
- Čerin Vinko, Praprotno (član le 1–2 leti)
- Megušar Tone, Rudno (član le nekaj let)
- Benedik Janez, Dolenja vas
- Benedičič Jernej, Martinj Vrh
- Tolar Miran, Železniki
- Tabernik Ivan, Železniki
- Šturm Franc, Potok
- Mediževac Janez, Osolnik
- Zupanc Franc, Martinj Vrh
- Gartner Pavle starejši, Podlonk
- Rihtaršič Franc, Lajše
- Primožič Mirko, Praprotno
- Pintar Danica, Železniki
- Kokalj Jelo, Sorica
- Mesec Cene, Praprotno

Tovarna Niko kot sponzor je harmonikarje kasneje opremila tudi z narodno nošo. Dali pa so jim pogoj, da ostanejo njihovi člani vsaj pet let. V narodne noše so se oblekli okrog leta 1990.

Svojih nastopov se Ivan Tabernik zelo dobro spominja, kajti z začetkom njihovega delovanja se je

začela tudi njihova bogata kariera, ki je trajala kar lepo vrsto let. To so bili zanje zlati časi, saj so na svojih nastopih navduševali staro in mlado.

Povedal mi je, da so svoj prvi nastop imeli še na starem igrišču v Dašnici na proslavi pred prvomajskimi prazniki. Pripovedoval je, da so sprva imeli zelo veliko nastopov, tudi gostovali so po raznih krajih izven območja Železnikov. Še z Veroniko Kamenšek so bili v Slovenj Gradcu, kjer so spoznali harmonikarsko skupino z imenom Diaton iz Mute. Kasneje so jih naši harmonikarji povabili v Železnike in povabilu so se seveda odzvali ter prišli v goste (bilo je okrog leta 1997). Povedal je še, da so se tako tudi stkala zelo dobra prijateljstva med njimi. Omenil je še nastop harmonikarjev v Škofji Loki na gradu v kapeli, kjer je dražgoški oltar. V tej kapeli je zelo dobra akustika, tako da so harmonike še posebej lepo donele. Nadalje mi je še povedal, da so imeli v enem tednu v letu 2000 kar štiri nastope, in sicer za proslavo ob 27. aprilu pred blagovnico na Češnjici, za 1. maj na srečanju turističnih delavcev na Šobcu, 6. maja v kulturnem domu v Železnikih ob razvitju čebelarkega prapora, kjer so igrali pred vplivnimi gosti, predsednikom Čebelarke zveze Slovenije Lojzetom Peterletom, ministrom za okolje in prostor Pavlom Gantarjem in ministrom za kmetijstvo Cirilom Smrkoljem, nadalje pa še 11. maja v Kranju v domu ostarelih.

Ivan mi je posredoval cel nabor njihovih nastopov. Tako so izven naše občine nastopali v Kranjski Gori v muzeju, v Dovjem, kjer so v okviru domačega turističnega društva počastili njihovega krajana Franja Potočnika, ki je bil v 17 letih več kot tisočkrat na Triglavu. Nadalje so gostovali v Tržiškem muzeju, v Trebnjem na sejmu, v Zakojci na srečanju turističnih delavcev, v Slovenj Gradcu tudi na srečanje turističnih delavcev, v Pliberku na avstrijskem Koroškem, pa na sejmu v Žitari vasi, v Spodnji Idriji za veliki šmaren v Kendovem dvorcu. Tja jih je večkrat povabila tako imenovana "novodobna baronica" Iva Svetlik. Želela je obdržati star običaj druženja po maši, kjer so naši harmonikarji poskrbeli za veselo vzdušje in druženje. Obvezno

pa so nastopali na vseh Čipkarskih dnevih v Železnikih. Vsako leto pa so člani orkestra imeli tudi zaključno zabavo, na kateri so jih spremljale tudi partnerke. Tedaj ni bilo nobenega dvoma, kdo bo igral na njihovi zabavi. Mislim, da bi še lahko naštevati, kje vse so nastopali, pa se zdaj posvetimo še nastopom v naši občini, kjer so bogatili vse domače kulturne prireditve. Tako so sodelovali na vseh prvomajskih proslavah vse od začetka ustanovitve skupine, na vseh občinskih proslavah, ob raznih posebnih priložnostih, kot je bilo že omenjeno na Čipkarskih dnevih, raznih otvoritvah cest, ob 40. letnici kovinarstva v Železnikih pred Iskro leta 1986, na otvoritvi Pokala LOKA, pustnih prireditvah, oglarski prireditvi na Starem vrhu, Dnevu teric v Davči, tudi na občnih zbiorih, dokler so ti še bili. Predvsem pa, kot se spodobi, za tovarno Niko za delavce in njihove upokojece na zabavi ob zaključku leta. Sodelovali so tudi z drugimi skupinami kot na primer Upokojskim mešanim pevskim zborom Selške doline in MEPZ Domel. Z upokojskim zborom so odšli tudi na izlet na avstrijsko Koroško vse do Gospe Svete, do Rož, Podjune, Zile. Spremljali so jih tudi na izletu, ko so se popeljali do Olimja, Rogaške, hrvaškega Zagorja in Kumrovca. Tudi z Domelovim zborom so se podali na izlet, in sicer na Koroško in v Maribor. Vse to so bila zelo lepa doživetja, ki se jih moj sogovornik zelo rad spominja. Tudi njega sem vprašala, če se spominja kakšnega lepega, zanimivega dogodka iz svoje kariere, ki jo je preživel kot član orkestra. Povedal mi je sicer, da so imeli veliko prijetnih trenutkov na svojih nastopih, najbolj pa mu se mu je zapisal v spomin izlet iz leta 1999. S partnericami so odšli na enodnevni izlet preko Vršiča, Trente, Tolmina v Kobarid. Tam so si ogledali vojaški muzej, ki so ga odprli oktobra 1990 in je hkrati najbolj obsežna pripoved o soški fronti v prvi svetovni vojni. Po ogledu muzeja so se posamično vračali proti avtobusu. Nato je vsak vzel svojo harmoniko, odšel pred avtobus in začeli so z igranjem na trgu pred cerkvijo, kjer je v bližnjem lokalu na izletnike čakal šofer avtobusa Tomaž Lavtar. Domačini so har-

monikarje občudovali in se spraševali, če ti može vsi znajo igrati harmoniko, šofer pa jim je rekel: "Ja, to pa vsi." Tistega dne jih dolgo niso spustili domov, saj so jim harmonikarji naredili pravo veselico. Še danes, po toliko letih, se šofer spominja tega nepozabnega izleta.

Po nekajletnem delovanju so v orkestru morali določiti svoj odbor. Za predsednika so imenovali Ivana Tabernika, za tajnika Zdravka Debeljaka, blagajnik pa je bil Franc Zupanc.

Pri Ivanu Taberniku sem dobila še listino, v kateri je zabeležena sestava članov tega ansambla od aprila 1998 dalje, ko so se registrirali na Upravni enoti Škofja Loka kot samostojno društvo z imenom Harmonikarski ansambel NIKO Železniki in bili tudi uradno pod okriljem svojega sponzorja Niko iz Železnikov. Sprejeli so tudi svoj statut.

Takratni člani ansambla so bili:

- Kamenšek Veronika, Železniki
- Tabernik Ivan, Železniki
- Zupanc Franc, Martinj Vrh
- Gartner Pavle starejši, Podlonk
- Debeljak Zdravko, Železniki
- Rihtaršič Franc, Lajše
- Šturm Franc, Železniki
- Medižvec Janez, Bukovščica
- Nastran Jani, Sp. Luša
- Nastran Miha, Sp. Luša
- Božič Janez, Selca
- Nastran Valentina, Sp. Luša

Iz te listine je razvidno, da je kar nekaj prvotnih članov že izstopilo iz orkestra zaradi različnih razlogov, pridružili pa so se jim novi. Predsednik je bil še vedno Ivan Tabernik (do leta 2002), kot takratni umetniški vodja je bil prav tako postavljen Ivan Tabernik. Leta 2000 je umetniški vodja, kot sem že omenila, postala Anči Bogataj. Ivan mi je še pripovedoval, da jim je Valentina Nastran, takratna direktorica tovarne NIKO iz Železnikov, zelo veliko pomagala. Poleg sponzorstva še pri njihovem delovanju, kot so bile redne tedenske

vaje, materialna stimulacija, tudi pri nastopih, zaključnih zabavah in na splošno pri njihovem bogatem delovanju.

Leta 2002 so se skupini pridružili še Lojze Tolar s Prtovča, Pavle Gartner mlajši iz Podlonka, Matija Tomšič iz Škofje Loke in Medard Rihtaršič iz Lajš. Slednji žal ni dolgo ostal član ansambla. Ponovno pa se je članom pridružil Miran Tolar iz Železnikov. Na novo pa so se pridružili še Janez Tolar iz Podlonka, Branko Tolar iz Podlonka in Marjan Šmid iz Železnikov. Takrat se je ansambel tudi preoblikoval. Začeli so igrati na C-F-B uglasitev harmonike. Omenjenega leta je postal umetniški vodja ansambla Pavle Gartner mlajši, predsednik pa Miha Nastran. V takšni sestavi so potem delovali do leta 2010.

Po letu 2010 so bili harmonikarji sami, brez mentorja oziroma umetniškega vodja vse do prihoda Simona Razpotnik leta 2013.

20. letnica delovanja harmonikarjev

Za 20. obletnico delovanja ansambla so harmonikarji pričeli s pripravami za izdajo svojega prvega CD-ja, a jim je to uspelo realizirati leto kasneje, in sicer leta 2005. V izdajo CD-ja so vložili veliko truda, za kar je bil še posebej zaslužen Pavle Gartner mlajši. Tako so člani ansambla vsaj malo pripomogli k ohranitvi ljudskega glasbenega izročila iz teh krajev, hkrati pa so nekateri starejši godci prenesli znanje kar nekaj starih viž, ki se jih danes ne sliši več prav pogosto, na mlajše člane v ansamblu. Za popestritev dveh starih viž je harmonikarje spremljal še Mešani pevski zbor društva upokojencev Selške doline, in sicer polko z imenom Kaj mi nuca planinca in valček Še najbolj mi je v spomin.

O delovanju harmonikarjev sem se pogovarjala tudi s Pavletom Gartnerjem starejšim iz Podlonka. Član ansambla je bil od njegovega začetka. Igral je kar 35 let, sedaj pa že nekaj let pri harmonikarjih ni več aktiven. Tudi doma ne poseže več po harmoniki, kajti zdravje mu ne dopušča več igranja.

Omenila bi še, da so se naši harmonikarji udeležili tudi slovesnosti ob praznovanju 80-letnice legende narodnozabavne glasbe Slavka Avsenika, in sicer leta 2009. Za njegov jubilej je takrat zaigralo kar 80 harmonikarjev. Dve leti kasneje 28. avgusta 2011 pa so se udeležili nastopa harmonikarjev v Planici. Nastopilo je rekordno število harmonikarjev, kar 1137, ki so hkrati zaigrali dve melodiji, in sicer valček Lojzeta Slaka V dolini tihi in polko Slavka Avsenika Na Golici. Takrat je tam nastopilo tudi nekaj harmonikarjev iz sosednjih držav.

Danes se skupina uradno imenuje Društvo harmonikarski orkester Železniki. V register društev so se vpisali 17. julija 2013 na Upravni enoti Škofja Loka. Njihov predsednik in umetniški vodja pa je Simon Razpotnik.

30. letnica delovanja

Praznovanja ob 30-letnici obstoja žal niso uspeli uresničiti. Načrtovali so samostojni koncert, za katerega je dal pobudo danes žal že pokojni Pavle Gartner mlajši. Tega leta se je poslovil tudi ustanovni član orkestra Zdravko Debeljak (24. 6. 2014). Tako so se nadalje posvetili pripravam za nastope, ki so sledili v naslednjem obdobju.

Harmonikarji radi sodelujejo na državnih, občinskih, kulturnih in dobrodelnih prireditvah, igrajo pa tudi kakšnim zaključenim družbam. Na prireditvah se povezujejo tudi z ostalimi društvi ožjega in širšega lokalnega pomena (turistična društva, pevski zbori, folklorne skupine, mažoretno društvo) s čimer poskrbijo za medgeneracijsko sodelovanje.

Skupina že od svoje ustanovitve naprej vedno veliko in aktivno sodeluje s Turističnim društvom Železniki in tako nadaljuje tradicijo iz časov, ko so bili harmonikarji združeni pod imenom Harmonikarski ansambel Niko Železniki. V zadnjih letih sodelujejo v več različnih projektih, ki si znotraj občine sledijo skozi celo leto. Orkester se vsako leto udeleži spominske slovesnosti padlim borcem v Dolenji vasi in slovesnosti na Puču v Martinj Vrh.

Naša skupina harmonikarjev je nastopila tudi v znani oddaji RTV Slovenija Slovenski pozdrav, in sicer v oktobru leta 2016, ko je oddaja gostovala v Železnikih v športni dvorani. Dodeljen jim je bil uvod v oddajo, tako da so bili prvi nastopajoči, poleg ostalih harmonikarjev, tudi naši člani.

Še posebej ponosni pa so, če svojo domačo tradicijo lahko predstavijo v okviru turističnega društva po drugih slovenskih krajih ali celo izven slovenskih meja. V zadnjih letih člani harmonikarskega orkestra spremljajo člane turističnega društva ob obisku Arboretuma Volčji potok, kjer sooblikujejo program predstavitve stare obrti iz našega lokalnega okolja. Vsako leto so prisotni tudi na prireditvi Dnevi kakijev v Strunjanu. Leta 2019 so člani harmonikarskega orkestra z enako vlogo sodelovali na sejmu Alpe Adria, ki je potekal na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani. Decembra 2019 so harmonikarji zaigrali tudi v oddaji Dobro jutro za RTV Slovenija in popestrili predstavitev našega kraja in naše obrti.

Pri nas še vedno velja, kjer so čipke, tudi harmonikarjev ne manjka, saj so že od začetka svojega delovanja s svojim glasbenim vložkom prisotni na Čipkarskih dnevih v Železnikih. Odkar obstaja prireditev 24 ur klekljanja in domačih obrti poskrbijo za prijetno vzdušje tudi harmonikarji. Članom harmonikarske skupine pa je v posebno veselje in čast tudi sodelovanje na čipkarskem festivalu v pobrateni občini Lepoglava na Hrvaškem. Tako se naša tradicija predstavi in ostaja živa tudi izven slovenskih meja.

V zadnjem času se je harmonikarski orkester prilagajal novim razmeram, ki so nastale ob epidemiji koronavirusa. Odpadle so številne prireditve, pogrešali smo druženje. Najbolj ranljiva skupina, ki je ostala brez vsakih stikov, pa so bili nedvomno naši starejši občani po domovih za ostarele. Zato so se člani harmonikarjev zbrali in zaigrali pred domom za starejše v Škofji Loki, in sicer novembra 2020 in februarja 2021, in se še posebej

dotaknili src stanovalcev doma, ki so bili v tem času najbolj osamljeni. Zelo lepo dejanje. Fantje, iskrena vam hvala!

Orkester se na svoj način udejstvuje s svojimi kulturnimi vložki tudi dobrodelno (nastop za stanovalce doma starejših v Škofji Loki). S tem se v neki meri tako zahvalijo svojim donatorjem, hkrati pa izkažejo svojo dobrodelno nalogo. Omeniti moramo tudi, da so se člani ansambla že nekajkrat zbrali in zaigrali pri njihovem članu Marjanu Šmidu, ki ga je nedavno doletela huda nesreča. Po tej nesrečni poškodbi je pristal na invalidskem vozičku in onemogočeno mu je bilo nadaljnje udejstvovanje pri vajah, nastopih Tako so mu spet prinesli del tistega vzdušja in veselja, glas harmonike mu je nežno pobožal ranjeno dušo in srce, spet je bil del družine, ki mu pripada in tako je tudi prav.

Dodala bi še nekaj besed v zvezi z vajami, ki so jih večinoma imeli tedensko. Kot sem že v uvodnem delu omenila, so vaje najprej potekale v Kulturnem domu Železniki. Kasneje so potekale v Osnovni šoli Železniki, nato Na plavžu v nekdanjem domu za upokojece. Sedaj vaje potekajo Na Trnju v gostilni. Povsod so bili harmonikarji zelo lepo sprejeti, kar je tudi najpomembnejše.

Orkester v današnji zasedbi trenutno šteje trinajst članov:

- Berce Viljem, Selca, spremljava z baritonom
- Jelenc Klemen, Smoleva
- Lotrič Milan, Podlonk
- Potočnik Franc, Železniki, spremljava s kitaro
- Razpotnik Simon, Dolenja vas
- Šmid Marjan, Železniki
- Tabernik Ivan, Železniki
- Tolar Branko, Podreča
- Tolar Jakob, Podlonk
- Tolar Janez, Podlonk
- Tolar Miran, Železniki
- Weiffenbach Tomaž, Železniki
- Panjtar Fani, Železniki

Fototrunki delovanja harmonikarskega orkestra

40 let kovinarstva v Železnikih, 26. 4. 1986
Foto: arhiv Mira Šmida

V Železnikih proslavili 40 let kovinarstva

Pionirji kovinarstva naročajo

Železniki, 26. aprila — »Hodite po poti, ki so jo začrtali vaši očetje. Odprta je in dovolj široka za vse. Po njej naj vas vodita razum in delo,« je na osrednji slovesnosti ob 40. obletnici kovinarstva v Železnikih naročil mlajšim rodovom Peter Polajnar, eden od ustanoviteljev kovinarske zadruge Niko, iz katere so zrastle tovarne Niko, Iskra Elektromotorji in Tehnica.

Na prireditvi so podelili zlate plakete 40-letnice kovinarstva sedmim še živim ustanoviteljem kovinarske zadruge Niko: Niku Žumru, Matevžu Šmidu, Antonu Jelencu, Antonu Dolencu, Jožetu Torkarju, Niku Bertonciju in Petru Polajnarju. Plakete so prejeli še Franc Blaznik, Anton Pegam, Steško Primožič in Lojze Žumer, ki so s svojimi pobudami najbolj odločilno posegli v razvoj tovarn Niko, Iskre Elektromotorji in Tehnice. Priznanja so prejeli večer na skupnem zasedanju delavskih svetov vseh treh tovarn dobili tudi nekateri delavci, in sicer iz Iskre 24, iz Nika 16 in iz Tehnice sedem delavcev.

Slavnostni govornik na osrednji proslavi pred tovarno Iskro je bil podpredsednik Gospodarske zbornice Slovenije Dolfje Vojsk. Dejal je, da so Niko, Iskra in Tehnica plod žilavosti, delavnosti in znanja ljudi Selške doline, ki niso čakali na pomoč od drugih, ampak so takoj po vojni obudili na silo prekinjeno sedemstoletno tradicijo kovinarstva v Železnikih. Razvojni nemir, značilen za vseh minulih štirideset let, naj negujejo še naprej, iščejo vedno nove izdelke, ki bodo terjali čim manj materiala in energije, pa toliko več znanja. Kajti prihodnost temelji le na znanju, je poudaril Dolfje Vojsk, in

še dejal, da lažna solidarnost ni naš razvojni cilj. Da se morajo delavci, tudi kovinarji iz Železnikov, bojevati za boljše gospodarske razmere, za to, da bodo tisti, ki res delajo, pravično nagrajeni.

V kulturnem programu so na prireditvi sodelovali člani pihalne godbe iz Alplesa, pevska zbor Iskre in Nika,

harmonikarji, recitatorji, folkloristi, znanstveniki iz osnovne šole. Ti so v povod jubileja kovinarstva izdali tudi sebnost številko solskega glasila, kovali slike v linorezu in slikali na asfaltu.

V muzejskih prostorih pa so ob priložnosti odprli razstavo izdelkov Iskre Elektromotorji in Tehnice. Razstavo fotografij in slik del iz teh treh tovarn, ki bo odprta do dne maja. Bogat dokument je brošura 40 let kovinarstva, ki kaže na dobinski razvoj in prihodnost železnikarskih tovarn.

H. Jelovec

Zlate plakete ustanoviteljem in najzaslužnejšim za razvoj kovinarstva. F. Perdan

Članek ob 40. letnici kovinarstva objavljen v Gorenjskem glasu dne 29. 4. 1986. Hrani Miro Šmid

Otvoritev ceste
v Davči 1992.
Od leve proti desni:
Veronika Kamenšek,
Franc Šturm,
Jernej Benedičič,
Janez Medževac,
Zdravko Debeljak,
Franc Zupanc,
Pavle Gartner,
Ivan Tabernik,
Franc Rihtaršič.
Foto: arhiv Ivana
Tabernika

Ansambel Diaton. Foto: arhiv Ivana Tabernika

Pliberk na avstrijskem Koroškem.
Foto: arhiv Anči Bogataj

Obisk turističnega društva Metlika 1998 še z Veroniko Kamenšek. Foto: arhiv Ivana Tabernika

Harmonikarji še z Veroniko Kamenšek na Šobcu, 1. 5. 1998. Zadaj od leve proti desni: Božič Janez, Debeljak Zdravko, Zupanc Franc, Gartner Pavle starejši, Tabernik Ivan, Rihtaršič Franc, Kamenšek Veronika, spredaj od leve proti desni: Mediževac Janez, Šturm Franc, Nastran Miha in Nastran Jani. Foto: arhiv Pavleta Gartnerja

Izlet harmonikarjev, 15. 6. 1999 – jezero Jasna. Foto: arhiv Anči Bogataj

Izlet harmonikarjev na Vršič, 15. 6. 1999. Foto: arhiv Anči Bogataj

Izlet harmonikarjev v Kobarid, 15. 6. 1999. Foto: arhiv Anči Bogataj

Razvitje čebelarkega prapora, kulturni dom, 6. 5. 2000. Foto: arhiv Anči Bogataj

Živ žav – Čipkarski dnevi
v Železnikih, 18. 7. 2003.
Foto: arhiv Mira Šmida

10. letnica Mešanega pevskega zbora Društva upokojencev. Foto: arhiv Pavleta Gartnerja

HARMONIKARSKI ANSAMBEL

NIKO

Stare viže

Zadaj od leve
proti desni:
Gartner Pavle starejši,
Tolar Janez,
Zupanc Franc,
Tolar Lojze,
Gartner Pavle mlajši,
Tolar Miran,
Spredaj od leve
proti desni:
Tomšič Matija,
Tolar Branko,
Nastran Miha.

Vsa leta delovanja nas finančno podpira Kovinarsko podjetje NIKO iz Železnikov, za kar se vsem iz podjetja najlepše zahvaljujemo. Ob izdaji zgoščenke pa so nam priskočili na pomoč še sledeči sponzorji: Alples, Bernik Transport, Mebor, Ines, gostilna P'r pujsu, snemalni studio Krajnik in foto Aki. Vsem najlepša hvala.

Izid prvega
CD-ja 2005.

Proslava za prvomajske praznike, 28. 4. 2010.
Foto: arhiv Mira Šmida

Sončki dobrote, 1. 12. 2013.
Foto: arhiv Mira Šmida

Sončki dobrote – Ivan Tabernik, 1. 12. 2013.
Foto: arhiv Mira Šmida

REPUBLICA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA FINANCE
DAVČNA UPRAVA REPUBLIKE SLOVENIJE
DAVČNI URAD KRANJ
KOROŠKA CESTA 21, 4000 KRANJ

Številka: 201346546
Datum: 19. 07. 2013

Ministrstvo za finance, Davčna uprava Republike Slovenije, Davčni urad KRANJ, izdaja na podlagi 40. člena Zakona o davčni službi - ZDS-1 (Uradni list RS, št. 1/07-UPB2, 40/09 in 33/11) in 179. člena Zakona o splošnem upravnem postopku - ZUP (Uradni list RS, št. 2/06-UPB2, 10/06 - ZUS-1, 12/07, 55/08 in 8/10) po uradni dolžnosti naslednje:

POTRDILO

DRUŠTVO HARMONIKARSKI ORKESTER ŽELEZNIKI
(Šte. Prej. / Sečet)
DOLENJA VAS 59
DOLENJA VAS
4227 SELCA
je vpisan(a) v davčnem registru pod številko 59095253.

 Po podpisu direktorja
MIRJAM VEŠKOVIC

Vpis v sodni register 19. 7. 2013 (glej odločbo)
sklep - 16. E. 2013

Vpis v register društev,
17. 7. 2013.

Nastop današnje zasedbe orkestra na slavnostni akademiji Občine Železniki, junij 2014. Zadaj od leve proti desni: Tabernik Ivan, Lotrič Milan, Weiffenbach Tomaž, Tolar Miran. Sprejaj od leve proti desni: Tolar Branko, Jelenc Klemen, Razpotnik Simon, Tolar Janez, Potočnik Franc, Berce Viljem. Foto: arhiv Andreja Tarfile

Gode že tretja generacija

Harmonikarski orkester Železniki danes šteje enajst članov in nastopa vsaj desetkrat letno. Skoraj vsak mesec imajo nastop, maja bodo kar trije.

DANICA ZAVRL ŽLEBIR

Železniki – Harmonikarski orkester Železniki deluje kot društvo, za njegove začetke pa velja sredina osemdesetih let prejšnjega stoletja, ko se je petnajst godcev s širšega območja Železnikov odločilo, da ustanovijo skupino glasbenikov, v kateri se bodo tedensko srečevali in obujali spomine na stare viže. Poimenovali so se Harmonikarski ansambel Niko Železniki. Danes gode že tretja generacija harmonikarjev.

"Trenutno nas je enajst, od tega ena članica vodi administracijo, poleg harmonikarjev pa imamo tudi kitarista in baritonista," povesta umetniški vodja Simon Razpotnik in harmonikar Tomaž Weiffenbach. Najraje igrajo v nekoliko višji, poskočnejši tonaliteti, saj želijo predvsem razveseljevati ljudi, igrajo pa seveda tudi sebi v veselje. Nastopajo na državnih praznikih, občinskih prireditvah, kulturnih dogodkih, dobrodelnih prireditvah, radi se odzovejo tudi na povabila zaključenih družb. Pravijo, da imajo v povprečju nastop vsak mesec. Vsako leto že januarja nastopijo na dražgoški pri-

reditvi, nato pa se nastopi vrstijo vse leto. Tako so letos igrali tudi v Dolenji vasi ob sprejemu olimpijca Petra Prevca. Minuli konec tedna so nastopili na proslavi ob dnevu upora proti okupatorju, že 2. maja pa bodo z glasbo spremljali predstavitev starih obriti v Volčjem Potoku. Maja sledita še dva nastopa, eden ob dnevu muzejev in eden pri gasilcih. Nobeno leto ne manjkajo na Cipkarskih dnevih. Ves čas jih vabijo na dobrodelne prireditve in harmonikarji nikoli ne odrečejo.

"Naš cilj ni veliko 'špilov', pač pa sodelovanje na različnih prireditvah, kjer igramo sebi in drugim v zadovoljstvo," povesta sogovornika in nadaljujeta: "Za zdaj smo glasbeniki sami moški, a tudi deklet se ne bomo branili, če se nam bo katera želela pridružiti. Starostno pa smo bolj raznoliki, saj za glasbo ni starostnih meja. Orkester bi radi številno okrepili: več ko nas bo, bogatejša bo izvedba. Zato vabimo tiste, ki jih veseli igranje na harmoniko, naj se nam pridružijo. Dobivamo se vsako drugo sredo v Osnovni šoli Železniki. Vaja traja dve uri, preigramo pesmi, ki jih je treba še izpiliti, in načrtujemo bližnje

nastope. V našem repertoarju so narodne, priložnostne, partizanske, cerkvene pesmi, so koračnice, polke in valčki. Glasba nas združuje, med člani se ob vestnem delu z glasbo kujejo prijateljske vezi, krog prijateljstva se širi," pove Simon Razpotnik,

ki je lani prišel v Selško dolino iz Zasavja in je prav p zaslugi glasbe tu našel že veliko prijateljev. Poleg tega, ki vodi orkester, poučuje tudi diatonično harmoniko. Kdo se želi pridružiti harmonikarjem, ga lahko pokliče na telefon 031 205 202.

Harmonikarski orkester Železniki (na slikah nikoli popoln)

LOŠKI GLAS, TOREK, 29. 4. 2014

Članek v Loškem glasu dne 29. 4. 2014.

Ob prazniku priznanja

Ob letošnjem prazniku občine Železniki so podelili devet občinskih priznanj, med njimi tudi listino častnega občana, ki jo je prejel Jožef Demšar.

DANICA ZAVRI ŽLEBIR

Železniki – Tridesetega junija 1973 so v posebni listini prvič omenjeni kraji, ki jih danes obsega občina Železniki. Ta dan zato slavijo kot občinski praznik. Letošnja slavnostna akademija je bila na predvečer občinskega praznika v športni dvorani, z njo pa so zaokrožili niz prazničnih prireditvev. Župan Anton Luznar je v slavnostnem nagovoru spregovoril o več pozitivnih dosežkih, med katerimi so še zlasti pomembni tisti v gospodarstvu. Nanizal je naložbe, ki jih ta čas izvajajo v občini, od energetske sanacije vseh šol in plavalnega bazena do rekonstrukcije ceste v Davčo, ob dobrih stvarih pa omenil tudi dva večja problema: ustavljeno obnovo ceste v Sorico, za katero je zmanjkalo državnega denarja, do počasnega zagotavljanja poplavne varnosti Železnikov po državnem prostorskem načrtu. "A vsaj temu nekaj bolje kaže, saj je država našla denar za projekte za vodno ureditev od Alpsa do Jesenoveca, v letih od 2016 do 2020 pa naj bi izvedli tudi dela," je dejal župan. Prireditve so oblikovali domači ustvarjalci: Pihalni orkester Alpes Železniki, Harmonikarski orkester Železniki, Trio kvartet ter mlada pesal-

Lotriču iz Selc in Antonu Sedeju iz Železnikov, priznanja za aktivno delovanje društev pa Društvu tabornikov Rod zelene sreče Železniki, Skavtom steg Železniki 1, društvu Harmonikarski orkester Železniki in Društvu podeželskih žena Selške doline. Priznanj so bili deležni tudi najboljši devetošolci (kar dvajset iz Osnovne šole Železniki) in vsa leta odlični štirje srednješolci.

Letošnji občinski nagrajenci

Listino častnega občana so na slovesnosti dodelili Jožefu Demšarju za življenjsko delo na gospodarskem in družbenem področju. Jožef Demšar, ki bo letos dopolnil osemdeset let, je diplomiral iz gozdarstva in lesarstva, delal najprej v podjetju MLIP Česnjača, bil njegov tehnični in generalni direktor, na poznejši poslovni poti pa vodil sanacijo firme Adria Karavan v Novem mestu. Upokojitve je dočkal kot direktor podjetja v Žitari vasi na avstrijskem Koroskem. Danes je lastnik treh malih elektrarn. Ni pa bil le gospodarstvenik in inovator, temveč aktiven tudi na mnogih področjih družbenega življenja. Je pobudnik in ustanovni član Pihalnega orkestra Alpes Železniki, delal je v krajevni skupnosti, bil

Častni občan 2014 Jožef Demšar z županom Antonom Luznarjem

so v njegovem mandatu asfaltirali ceste skozi naselja, uredili odvoz komunalnih odpadkov, vodil je gradbeno obdobje za gradnjo šole v Selcih in telefonskega omrežja na tem območju. Po upokojitvi pa se je posvečal zlasti upoko-jencem, med drugim je več let vodil Pokrajinsko zvezo upokojencev Gorenjske. Priznanje za izjemne dosežke pa si je prislužil dr. Janez Benedičič iz Martinj Vrha, inovativen mladi kmet. Slodnji naziv sta mu na tekmovanju dodelili Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije in Zveza slovenske podeželske mladine, in sicer zato, ker je

Planinskega društva za Selško dolino, ki ima veliko zaslug za obnovo Krekove koč na Ratitovcu (zadnja leta jo oskrbuje skupaj z ženo Anico), ureditev parkirišča na Prtovcu in še številne druge dejavnosti planinskega društva. Drugi dobitnik pa je Anton Sedej, ki dolga leta deluje v Turističnem društvu Železniki. Skupaj z Jožetom Mohoričem sta orala ledino Čipkarskim dnevom. Je tudi gasilec, bil je prvi predsednik Počitniške skupnosti za Selško dolino, danes pa je kot sodelavec zbornika Železne niti in Ratitovskih obzorij "najboljši kromist v sliki in besedi", kot so zapisali predlagatelji. Priznanja za aktivno delo društev so dobila štiri društva: Društvo tabornikov Zelene sreče Železniki in Skavti Stega Železniki 1. Oboji delujejo dvajset let, prvi v samostojnem društvu nadaljujejo polstoletno tradicijo taborništva na Selškem, oboji pa z vzgojo in izobraževanjem zlasti mladih ljudi v pristnem stiku z naravo skrbijo, da bi iz njih zrastle samostojni, odgovorni in skupnosti predani ljudje. Trideset let deluje Harmonikarski orkester Železniki, povezan v društvo, ki s svojim delovanjem ohranja staro glasbeno izročilo. Zavestno dela tudi na promociji občine Železni-

Članek v Gorenjskem Glasu junija 2014. Priznanje je dobil tudi sedanjí vodja orkestra Razpotnik Simon ob 30-letnici delovanja harmonikarjev.

Nastop v Lepoglavi na Hrvaškem v sodelovanju z Mažoretnim društvom Železniki, september 2015. Foto: Aleš Uranjek

Nastop v Strunjanu (občina Piran) na prireditvi Praznik kakijev v sodelovanju z Mažoretnim društvom Železniki, november 2015.

Promoviranje naše občine v Volčjem potoku v sodelovanju s TD Železniki, maj 2015.

Komemoracija pri spomeniku v Dolenji vasi, 18. 7. 2015. Od leve proti desni: Lotrič Milan, Tabernik Ivan, Tolar Miran, Razpotnik Simon, Tolar Janez. Foto: arhiv Mira Šmida

Komemoracija na Puč v Martinj Vrh, 6. 9. 2015.
Foto: arhiv Mira Šmida

Nastop v oddaji Slovenski pozdrav v sodelovanju s folklorno skupino iz Selc in harmonikarji iz celotne Selške doline, oktober 2016. Foto: zajem zaslona RTV Slovenija

Čipkarski dnevi. Foto: arhiv Simona Razpotnika

Nastop pred Centrom slepih in slabovidnih Škofja Loka med epidemijo, november 2020.
Foto: arhiv Simona Razpotnika

Nastop na sejmu Alpe Adria na Gospodarskem razstavišču leta 2019. Od leve proti desni: Tolar Janez, Lotrič Milan, Tabernik Ivan, Berce Viljem, Razpotnik Simon, Potočnik Franc, Tolar Miran in Jelenc Klemen. Foto: arhiv Simona Razpotnika

Zaključek

Ob zaključku tega prispevka se čutim dolžno, da se v imenu vseh harmonikarjev prisrčno zahvalim za sponzorstvo, ki ga je bil ansambel deležen s strani tovarne Niko iz Železnikov, vse od začetkov delovanja pa tja do leta 2008. Takrat je sponzorstvo za nekaj let skorajda usahnilo. Po letu 2013, ko je administrativno vodenje harmonikarskega orkestra prevzela Fani Panjtar, pa je ansambel pridobil nove sponzorje. Tudi na novo pridobljenim donatorjem se iskreno zahvaljujem za vso pomoč, ki so jo člani orkestra deležni za svoje delovanje.

Sponzorji Društva harmonikarskega orkestra Železniki:

- Občina Železniki – sofinanciranje društev
- EG SOL Globelnik
- DSV Transport, d. o. o., Kranj
- Alples, industrija pohištva, d. o. o., Železniki
- Marija Cunk, s. p., Železniki
- Prevc, saloni pohištva
- Rok Panjtar, s. p., Železniki

Naj mi kdo ne zameri, če se glede zapisanih letnic ali česa drugega ne bo mogel strinjati z zapisanim. Skušala sem čim bolj uskladiti mne-

nja in spomine mojih sogovornikov in sem jim hkrati globoko hvaležna za izražene spomine na prehojeno pot s harmonikarji. Če se spomini v neki meri razhajajo, je morda razlog tudi to, da se nekaterih dogodkov nekdo veliko bolje spominja kot kdo drug, ki pa se bo morda spominjal nečesa drugega. Vsak podatek je za naš prispevek zelo dragocen. Vedno je najbolj zanesljiv podatek tisti, ki je zapisan. Žal o začetku delovanja harmonikarjev ni bilo veliko zapisanega, a se je kljub temu potek določenih dogodkov lahko povezal od začetka do današnjih dni. V posebno veselje mi je bilo kramljati s sogovorniki, saj je postajala ta tema vedno bolj zanimiva. Vsak posebej je dodal svoj kamenček v ta "mozaik" prispevka. Prav vsi so si z veseljem vzeli čas za obujanje spominov na prehojeno pot, ki je bila dostikrat posuta z lepimi spomini, včasih pa tudi bolj trnjeva. Pomembno je le, da harmonikarji nadaljujejo začeto pot iz leta 1984. Kar nekaj je članov, ki se lahko pohvalijo, da so vrsto let sodelovali v orkestru. V teh letih, kar so delovali skupaj, se je članstvo spreminjalo, a med seboj so se vendarle tkale tesne prijateljske vezi, zato si želijo ta krog še razširiti. Če koga zanima omenjena zvrst glasbe in bi bil v bodoče pripravljen sodelovati v orkestru, ga člani lepo vabijo medse.

Zahvala v spomin Veroniki Kamenšek

O, kako bi si vsi želeli, da bi bila še danes med nami, pa je usoda hotela drugače. Bila je zelo glasbeno nadarjena. Zнала je delati z različnimi ljudmi, različnih starosti in različnih interesov. Na miren način je usklajevala različna mnenja posameznikov, kako zaigrati kakšno melodijo. Na tak način je zelo dobro povezovala vse člane med seboj. Vnema in zavzetost za glasbo sta jo odlikovali za vedno. S harmonikarji je preživela lepih in nepozabnih 14 let. Veronika, hvala za vse lepe trenutke, ki si jih pričarala harmonikarjem in občinstvu.

Pri pripravi tega prispevka so mi pomagali naslednji sogovorniki:
Bogataj Anči, Tabernik Ivan, Nastran Valentina, Gartner Pavle starejši,
Tolar Miran, Panjtar Fani, Razpotnik Simon, Šmid Miro